

Osebnostne zadeve

—i Odlikovanje učiteljev in učiteljic. Z redom sv. Save V. stopnje so odlikovani: učiteljica v Artičah Ana Pirc-Gabrič, učiteljica v Črnomlju Josipina Primožič, učiteljica v Dravogradu Uršula Nabergoj, šol. upr. v Trzinu Alojziji Intihar, šol. upr. v Velikih Laščah Matija Žitko, učiteljica v Kočevju Adela Revenova, učiteljica v Trzinu Zofija Grundtner, učiteljica v St. Rupertu Karolina Fromar, učiteljica v Laškem Josipina Stegenšek, šol. upr. v St. Vidu pri Stični Lovro Jevnikar, šol. upr. v Toplicah Matijo Pelko, učiteljica otroškega vrta v Ljubljani Slavica Vencaj, šol. upr. v St. Vidu pri Ljubljani Leopold Hladnik, učitelj pri Sv. Juriju ob Ščavnici Peter Nemeč, učiteljica v Gornji Radgoni Josipina Hren, učiteljica v Gor. Logatcu Alojzija Verbič, učitelj v Pobrežju Ciril Drekonja, šol. upr. v Cankovi Karel Kočar, učitelj v Valtu vasi Franc Stular, učiteljica v Ptujju Janja Šegula, učiteljica v Skaljah Marija Pakeržin, učiteljica v Javorju Marija Pipan, učiteljica pri Sv. Križu Marija Ferin in šol. upr. v Ljubljani Kristina Hafner.

—i Premešeni so: Filomena Štancer iz Murske Sobote v Jevnico, Ana Zidar iz Lem-

berga k Sv. Marjeti v laškem srezu, Antonija Čok iz Kočevja v Kočevsko Reko (po službeni potrebi).

—i Z odlokom prosvetnega ministra so prestavljeni naslednji učitelji(-ice): Valerija Toplak iz Ormoža v Središče, Martina Šijanec iz Velike Nedelje v Ormož, Josip Šibenik iz Pince k Sv. Martinu pri Vurbergu, Marija Tomažič iz Sv. Jerneja v Liboje, Izabela Suhadolnik iz Dolnje Bistrice v Sv. Križ pri Liji, Ivana Korbar iz Kuzne k Sv. Marjeti ob Pesnici, Jakob Ušeničnik iz Drašič v Cerklje pri Kranju, Avgust Prelog iz Tornave v Malo Nedeljo, Miroslava Mehak iz Koluda v donavski banovini k Mariji Snežni

Učiteljski pravnik

—š Vprašanje. P. Š. Sv. J. More li šolski upravitelj kljub tozadevnim okrožnici kr. banke uprave iz l. 1937. zahtevati od učiteljskega, da mu javi odsotnost v službenem kraju ob nedeljah ali praznikih?

Odgovor najdete v čl. 12. pravilnika o dovoljevanju odsotstva in odobravanju bolovanj učnemu osebju ministrstva prosvete. (Ročni katalog, str. 221.)

Kaj vse pišejo

o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

—i Izdatki Zagreba za šolstvo. Zagrebška mestna občina je, kakor znano, izdelala obširno statistiko, ki kaže na raznih področjih razvoj in napredek Zagreba v dobi 20 let. Zdaj so objavljeni podatki o šolstvu. Prve osnovne šole so bile v Zagrebu že v 14. stoletju, prva gimnazija pa je bila ustanovljena v Gornjem gradu leta 1607. Gimnaziji so kmalu priključili akademijo s tremi fakultetami, ki je bila prednica sedanjega l. 1874. ustanovljenega vseučilišča. Ob prevratu je bilo v Zagrebu 16 osnovnih šol, v 20 letih pa je izdala zagrebška občina za nova šolska poslopja in za preureditev starih nad 39 milijonov dinarjev. Zdaj je v Zagrebu 82 šol, katere obiskuje nad 38.000 učencev in dijakov. Od rednih šolskih dajatev odpade na vsakega Zagrebčana letno 32,25 din. — »Jutro« 3. XII.

—i Mariborske šole in slovenska mladina. Začetki mariborskega šolstva segajo daleč nazaj. Mestna kronika navaja že l. 1224. učitelja Konrada, 1229. učitelja Ulrika. Sedanja l. deška narodna šola je bila ustanovljena 1452.,

druga 1879., tretja 1793., četrta 1908. Prva deškiška osnovna šola je bila otvorena najbrž že v 13. stol., druga 1793., tretja 1892., četrta 1917. Prvo deško meščansko šolo je dobil Maribor 1892., prvo deškiško 1874. Druga deška meščanska šola je odprla razrede 1934., deškiška l. 1917. Zasebna deškiška mešč. šola je bila otvorena najbrž že v 13. stol., pravico javnosti je dobila 1924. Že 1886. je bil ustanovljen deškiški zavod Vesna, pomembnejše za narodnostne prilike v predvojnem Mariboru je pa bilo srednje šolstvo. — Državna klasična gimnazija je bila odprta 1758., drž. učiteljska šola l. 1782. L. 1850 je bila ustanovljena bivša realna, sedanja realna gimnazija. Štiriletno moško učiteljsko je vzgajalo prve učitelje l. 1874., žensko učiteljsko l. 1902. Zasebno žensko učilišče šolskih sester, ust. 1888., je dobilo pravico javnosti 1912. in vzgojilo do l. 1926. 760 učiteljic, med njimi 731 Slovenk! Dne 1. maja 1878. je bilo slovesno otvoreno dijaško semenišče, ki je dalo Slovincem v ogroženi zemlji celo vrsto odličnih duhovnikov. — »Večernik« l. XII.

Naša gospodarska organizacija

—g Zadrudnikom Učit. samopomoči. V novembru 1938. so bili 3 smrtni primeri — 471.—473. — in sicer: Kenda Matija, Medvode; Sivka Anton, St. Jurij, in Vrbič Mihael, Ljubljana. S položnicami, katere ste prejeli v zadnjih dneh novembra t. l. nakažite samski zadrudniki po 16 din, zakonski pari po 31 din. Večji dolžniki so prejeli pismene opomine. Prosimo vse, da v tem mesecu poravnajo prav vse zaostanke in tako prično leto 1939. s čistim računom.

—g Učiteljskemu domu v Mariboru je daroval neimenovan iz neke sodnijske poravnave znesek 200 din. Iskrena zahvala!

SVOJI K SVOJIM!
KDOR ČLAN JUU — TA ZADRUŽNIK
UČITELJSKE TISKARNE.

srcu.« In ko je zaslišal njih smeh, se mu je storilo inako... Martin Kačur je pod pezo življenja klonil, klicar in kladivar je žalostno poginil ob plotu v snežnem zametu. Bog se ga usmili. In Bog se usmili nas, ki smo njegovi potomci.

—o—

Besedo o šoli, ki jo je izrekel Cankar. Šola pred vojno — kaj bi o tem, predobro jo poznamo vsi, saj smo okusili njene dobrote in hibe, šli skozi njeno svetlobo in temo. Ali tako močno ni nikogar oplazila in tako ostro jo do danes še ni nihče obsodil kakor Cankar. Pravi: »Šola je bila moj najhujši sovražnik. Še sedaj sem take misli, da so za zmerom zavržene in izgubljene ure, ki sem jih kdaj zehaje predloščil na oguljeni klopi. Imel sem vedno občutek, da je šola z vsemi svojimi pritiskalnimi ena sama velika krivica, ki je ni bil nihče nalašč postavil na svet, temveč je kakor podedovan greh od vsega začetka po nevedoma storjen in od roda do roda neusmiljeno kaznovan. Ječa in prisiljena delavnica klestita odraslo drevje — šola pa krivenčič, pretvarja in pači voljne mladike tako, da jablan ni več jablan, temveč zopernatna spaka. Kdor je bil kdaj okusil ječo, sanja še v poznih letih vzdihovaje o zaklenjenih durih, o trdi postelji, o samotnih nočeh; človek sanja o zdavnaj preboleli bolezni; najhujše pa so šolske sanje, ki preganjajo siromake do sivih las in do smrti.«

Strašna je ta obsodba tedanje šole, obsodba njenega ustroja, njenega delovanja, njene življenja. Cankar odločno zanika poslanstvo tedanje šole, odreja ji pravico delovanja, še več, obsoja njen obstoj in jo primerja podedovanemu grehu.

Zakaj? Zato, ker tedanja šola ni imela nikakih stikov z življenjem, bila je le mučilnica, zgrajena na trilih temeljih vladajočega sistema, brez etičnih, socialnih in gospodarskih osnov, ki naj bodo prvine hrane za zalivanje nežnih mladik. Pravi, da ta šola je imela

Učiteljska tiskarna

—t Knjigarna Učiteljske tiskarne priporoča za šolske knjižnice sledeče zbirke knjig: Zbirka za din 25,—: Baukart: Marko Senjanin, slovenski Robinson. Dimnik: Kralj Aleksander I. Flere: Babica pripoveduje. Korban: Vitomilova železnica. Kosem: Ej, prijateljki. Šilih: Nekoč je bilo jezero. Riha-Pribil: Povest o svatbi kralja Jana. Zbirka za din 30,—: Zupanc: Belokranjske pripovedke. Vaštetova: Mejaši. Milkovič: Pravljice iz gozda. Meško: Našim malim. Krasnohorska: Pripovedka o vetru. Karafiat-Bradač: Kresničice. Zbirka za din 40,—: Milkovič: Pravljice iz gozda. Korban: Iz mojnih temnih dni. Lah: Češke pravljice. Flere: Slike iz živalstva. Ewald-Holeček: Mati narava pripoveduje. Erjavce: Kitajske narodne pripovedke. Anatol le Brez: Islandska velika noč. Flere: Pripovedne slovenske narodne pesmi. Zbirka za din 50,—: Suchy: Staroindijske basni. Rape: Tisoč in ena noč. Brinar: Pohorske bajke. De Amicis: Sree.

namen, da zaplanka še to malo razuma, in da je bila ustanovljena za posel, da vzgaja c. kr. uradnike. V to šolo ni posijalo nikoli sonce, sama tema, suha in pusta beseda se je izprehajala med štirimi stenami. Ostro je obsodil tudi ozkosrčno miselnost, ki je vladala v tej šoli — otepal se je okostenelih stavkov, ki so otesnjevali otroško dušo. Najhujše muke pa mu je prizadejala krivica. Nekoč je bil po nedolžnem obdolžen, da je porezal mlada drevce — in tudi obsojen. Pravi: »In iztegnil je belo sluzasto roko, in šel sem ihteč. Zaklenili so me nato samega čez poldne. Lačen nisem bil, toda hudo žalosten. Ko je zazvonilo poldan, me je nenadoma minula mehka žalost in vsega se me je polastil divji srd. Tresel sem se kakor v vročici, kričal, teptal z nogami, bil z drobnimi pestmi po klopih, zalučil tablico na tla, da se je razletela na drobne kose, razlomil pisalnik, raztrgal ves papir, kolikor sem ga našel in dosegel — nato pa sem begal po široki izbi, nazadnje pa sem omahnil in zaspal.«

Proti temu podedovanemu grehu pa postavlja ono znamenito enajsto šolo, ono pravo šolo življenja, ki mu je nudila vse, po čemer je hrepenela mlada duša. Pomen te Rusojeve šole podčrtava z besedami: »Mnogokaj sem študiral v svojem življenju, ali tako bogate in koristne učenosti, kakor mi jo je dala enajsta šola pod mostom, nisem zadobil nikjer in nikoli.«

V letu 1914. je napisal Cankar vrsto podlistkov, ki so pozneje izšli v knjigi Moje življenje. Res je, da se v tej knjigi ne javlja Cankar kot pedagog, in da ne tolmači in daje napotkov za delovno šolo ter razvija misli o kompleksih in strnjnosti, vendar pa bo vsak veren bralec odkril bisere v školjki, ki mu bodo nudili dosti snovi za razmišljanje. Nakazan mu bo tisti tajni labirint, ki naj vodi od srca vzgojnika do srca otroka. Zavonjal bo aro, ki naj jo izraža duša učitelja po božji milosti.

Zbirka za din 100,—: Erjavce-Flere: Zbrani spisi: Fr. Erjavce. Erjavce-Flere: Zbrani spisi: Fr. Levstik. Erjavce-Flere: Zbrani spisi: M. Valjavec. Erjavce-Flere: Zbrani spisi: Josip Stritar. Erjavce-Flere: Zbrani spisi: Simon Jenko. Erjavce-Flere: Zbrani spisi: A. M. Slomšek. Erjavce-Flere: Zbrani spisi: J. Kersnik. Erjavce-Flere: Zbrani spisi: Slovenske pesnice in pisateljice.

—t Zelo važno! Knjigarna Učiteljske tiskarne je založila in te dni izdala slike za zemljepisno in zgodovinsko učno snov za 3. razred ljudskih šol. Podobe so v velikosti 6 X 4½ cm, v lepi umetniški izdelavi in barvah, na močnem papirju, ki je na zadnji strani gumiran, da jih bodo mogli učenci prilepiti v svoje zvezke poleg zapisane snovi. Tako se bo ta ponazorila in v učenčevi glavi oživila. Zgodovina obsega sledeče slike: 1. Stavba na koleh. 2. Ciril in Metod. 3. Solun. 4. Sv. Sava. 5. Knežji kamen. 6. Vojvodski prestol. 7. Ustoličenje. 8. Srednjeveški grad. 9. Stefan Prvočenci. 10. Dušan Silni. 11. Knez Lazar. 12. Kraljevič Marko. 13. Karadorde. 14. Knez Aleksander. 15. Peter I. 16. Aleksander I. 17. Pe-

ter II. 18. Knez Pavle. 19. Kraljica Marija. 20. Dvor. 21. Suvobor. 22. Oplenec. 23. Turški napad. 24. Janičari. 25. Tabor. 26. Turjaški grad. 27. Bitka pri Sisku. 28. Strossmayer. 29. Dakovo. 30. Jugoslavenska akademija, Zagreb. Zemljepis pa sledeče: 1. Državni grb. 2. Ljubljana. 3. Kranj. 4. Kamnik. 5. Škofja Loka. 6. Novo mesto. 7. Maribor. 8. Celje. 9. Ptuj. 10. Triglav. 11. Grintovec. 12. Izvir Save. 13. Slap Savice. 14. Slap Peričnik. 15. Vintgar. 16. Soška. 17. Bled. 18. Bohinj. 19. Cerkniško jezero. 20. Kraška jama. 21. Kamniško sedlo. 22. Logarska dolina. 23. Slovenske gorice. 24. Planšarstvo. 25. Splanjari. 26. Rogaška Slatina. 27. Jesenice. 28. Fala. 29. Narodna noša. 30. Slovenska lesena hiša. — Zemljepisna serija, ki obsega 30 slik, stane din 4,—, ena slika pride na 13½ pare. Ravno toliko stanejo tudi slike za zgodovino. — Sezite po slikah, da bo vaš šolski uspeh lepši!

—t Knjigarna Učiteljske tiskarne vam priporoča za božično darilo otrokom najlepši slovenski slikanici »Pisane lutke« in »Tinkin zajček« in knjigo slovenskih pravljic »Teta s cekarjem«. Ni lepšega in primernejšega darila, kot je dobra in lepa knjiga.

Mladinska mafica

—mm Na vprašanje nekaterih poverjenikov poročamo, da je cena »Pisanim lutkam« 60 din. — Knjiga je v velikem formatu, tiskana v večbarvnem tisku na kartonastem papirju. Knjiga »Tinkin zajček« pa stane 35 din.

—mm V članku »Mladinsko slovstvo«, ki je izšel v kulturnih obzorjih »Edinosti« z dne 3. dec. t. l., je tudi sledeči odstavek: Prvi je začel ubirati nova pota tržaški mladinski list »Novi rod«, ki pa l. 1925. prenehal izhajati, ker je bilo razpuščeno učiteljsko združenje. Skoro nadaljevanje tega lista je »Naš rod«, ki obhaja letos desetletnico in se lahko postavi ob tej priliki s širokim krogom sodelavcev iz vrst pisateljev in likovnih umetnikov, pa tudi z ogromno naklado, saj ima 24.000 naročnikov. »Naš rod« izhaja v založbi »Mladinske matice«, knjižne ustanove slovenskega učiteljstva. Mladinska matica izdaja poleg tega lista letno še tri mladinske knjige, ki so po kvaliteti na višini in so izključno dela samo domačih avtorjev! Med mladinskimi listi so še »Zvonček«, »Vrtec« in »Naš dom«, ki pa se z »Našim domom« nikakor ne morejo meriti niti po kvaliteti, niti po nakladi. Za srednješolsko mladino izhajata dobra lista »Mentor« in »Razori«. Posebno drugi ima nekaj zelo dobrih literarnih sotrudnikov.

—mm V Gorici je izšla posebna izdaja Ribičičevega »Miha in Jakca«. O knjigi je izšla ugodna ocena v »Slovencu« od 3. dec. t. l. — Pri Mladinski matici je doživela knjiga že tri izdaje. — Hrvaška imitacija »Miha

in Jakca« — »Mirko i Marko« je izšla že v drugi izdaji. — V Gorici je napovedana knjiga »Pesterna« od Fr. Bevka kot ponatis iz »Našega roda«. Naročniki »Našega roda«, ki so s takim veseljem prebirali nadaljevanja v listu, lahko naročijo to knjigo tudi po Mladinski matici.

—mm O Hudalesovih »Zgodbah o bombazu« poroča tudi »Hrvatski učiteljski dom« v svoji številki od 17. nov. t. l. V uvodu navaja recenzent podrobno vsebino dela in nato dodaja še: »O. Hudales je napisal preteklo leto podobno knjigo o lesu in njega predelavi. Na razstavi mladinske knjige v Zagrebu smo videli, da polagajo drugi narodi, posebno Čehi in Angleži, mnogo pozornosti taki vrsti literature. Slovenci so tudi v tem bolj napredni od nas... Knjiga se sama priporoča. Kupite jo, prevedite nekatere odstavke ter jih prečitajte mladini. Presenečeni boste nad knjigo in mladino.«

—mm Naročnina na »Naš rod« naj se plačuje vnaprej. Prosimo cenj. poverjenike, da se tega držijo, ker nam je sicer težko dolovčevati naklado posamezne številke.

—mm Najcenejše in najlepše knjige za Božič dobite pri Mladinski matici v Ljubljani, Franciškanska 6/1.

—mm Posamezne številke nepopolnih letnikov »Našega roda« oddaja uprava po 20 par. Za mal denar lahko napravite otrokom v revnih krajih veliko veselja.

Kuhinjsko posodo — jedilno orodje — vse za gospodinjstvo

FRANC GOLOB — LJUBLJANA — WOLFOVA ULICA 8

Šolski radio

—r XI. Torek, 13. decembra, bo predaval pisatelj in novinar g. Ljudevit Mrzel o otroku in materi v Cankarjevih delih. Predavanje je namenjeno proslavi 20-letnice smrti velikega mojstra slovenske besede in utemeljitelja moderne slovenskega slovstva. Razen tega, da bo podrobno osvetlil motiv otroka in matere v Cankarjevih delih, bo predavatelj razčlenil organsko zvezo med tako zvanim mladinskim slovstvom in slovstvom sploh. II.—III.

—r Petek, 16. decembra. Pojdimo pogledat Gradišnico ali Vražjo jamo, najglobljekejšo brezno dravske banovine; predava g. šol. upravitelj Ivan Michler. Razpored: I. Priprave za ekspedicijo. 2. Ogled veličastnega vhoda. 3. Spuščanje v 284 m globoko notranjost jame. 4. Raziskovanje podzemnih prostorov, merjenje toplote zraka in vode, podzemno jezero in njegovi prebivalci. 5. Prenosovanje v jami. 6. Povratek na površje. II.—III.

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 11. decembra, ob 17. uri predaval g. inž. Ivo Zupanič: Življenje v moštu in vinu.

Stanovska organizacija JUU

Iz društev Vabila

= JUU — SRESKO DRUŠTVO KOČEVJE vabi vse svoje članstvo na zborovanje, združeno s proslavo 20-letnice našega osvobodjenja, ki bo v Kočevju, v ljudski šoli, dne 17. decembra 1938. leta točno ob 11. uri. Dnevni red zborovanja bo sledeči: a) Slavnostni del: 1. Uvodna beseda tov. predsednika. 2. 20-letnica našega osvobodjenja, predava tov. M. Tratar. 3. Oktet učiteljev zapoje pod vodstvom tov. Staniča domorodne pesmi. 4. O. Zupanič »Naša beseda« in odlomek iz »Dume« recitira tov. S. Mehora. b) Stanovski del: 1. Situacijsko poročilo v zvezi z dopisi. 2. Ostale društvene zadeve.

Odbor.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO RADOVLJICA bo zborovalo v soboto, 17. decembra 1938., ob 10. uri v ljudski šoli na Jesenicah. Dnevni red: 1. Počastitev spomina kralja Zedinitelja ob 50. rojstnem dnevu. 2. Predavanje: Ob 20-letnici Jugoslavije. 3. Poklonitev pred spomenikom kralja Zedinitelja. 4. Razvoj šolstva v radovljiškem srezu v zadnjih 20 letih (tov. Franc Pavlin). 5. Dopisi. 6. Blagajniško poročilo. 7. O uspehu akcije o pomoči otrokom v obmejnih krajih (tov. Ivica Rupnikova). 8. Predlogi. Pričakujemo polnoštevilne udeležbe. Odsotnost je opravičiti.

Odbor.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO LENDAVA bo opravilo svoj redni občni zbor dne 17. decembra 1938. ob 10. uri v ljudski šoli v Črensovcih. Dnevni red bo sledeči: 1. Poročila odbornikov. 2. Dopisi in predlogi. 3. Sklepanje in glasovanje o obveznosti stan. časopisa. 4. Obračun in proračun za poslovno le-

to 1938./39. 5. Volitev namestništva za upravni in nadzorni odbor. 6. Predavanje gđc. inž. agronomke Klinarjeve. 7. Slučajnosti. — Pridite v obilnem številu tudi ob slabem vremenu. Zamudniki, poravnajte članarino!

Odbor.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO ŠOSTANJ bo zborovalo v soboto, dne 17. decembra t. l., ob 10. uri v ljudski šoli v Skaljah pri Velenju s sledečim dnevnim redom: 1. Situacijsko poročilo in obravnavanje došlih dopisov. 2. (Sestava tedenskih delovnih načrtov in izbira obrazlovalnega gradiva za nje.) — Referira tov. Radšel iz Skal. 3. »Mladinska matica pri nas in drugod.« — Referira tov. Robinščak. 4. »Naš gmotni položaj.« — Poročilo na osnovi anketnih pol. 5. Slučajnosti. — Vabljeni!

Odbor.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO PTUJ bo zborovalo v soboto, dne 17. decembra, ob pol. 9. uri v prosvetni dvorani Mladice v Ptujju. Dnevni red: 1. Nastop Sentjanškega mladinskega zbora. 2. Dopisi in situacija. 3. Predavanje g. Šliha Gustava. 4. Slučajnosti. Pedagoška skrinjica. — Tovariši, poslužite se pedagoške skrinjice, tokrat bo visela na hodnikovi strani vhodnih vrat. Tovariši, udeležite se polnoštevilno, ne ustrašite se mladih pevcev, oni vam žele zapeti zastoj. Pričakujejo in želijo, da jih pridete vsaj poslušat.

Odbor.

= JUU SRESKO DRUŠTVO ŠMARJE PRI JELSAH bo zborovalo v soboto, dne 17. decembra, ob 10. uri v Rogaški Slatini. Poleg običajnih točk je na sporedu že najavljen predavanje sreskega kmetijskega referenta g. Bračka in referat tov. Verka »Slike iz zgodovine našega stanu«. Ne ustrašite se adventnega vremena in pridite vsi. — Uprava.